

KOTOUTUJAN ROOLIPALETTI

- rooleja pohtimalla askel askeleelta tavoitteisiin

Maahan muuttaneen yksilön ja perheen elämässä on monenlaisia haasteita. Aikaisempi tieto siitä, miten toimia eri tilanteissa ei välttämättä toimi uudessa ympäristössä. Ihminen kasvaa sellaiseen käyttäytymisrooliin, jonka ympäröivä yhteisö hyväksyy. Roolikäyttäytyminen on tilannesidonnaista, tiedostamatonta ja hitaasti muotoutuvaa.

Niin työntekijät kuin maahan muuttaneet asiakkaatkin hyötyvät siitä, että he ymmärtävät roolikäyttäytymisen perusteita ja rooleissa tapahtuvia muutosprosesseja.

Kotoutujan Roolipaletti auttaa hahmottamaan roolien merkitystä kotoutumisessa. Roolipaletti auttaa työntekijää käsittelemään yhdessä asiakkaan kanssa niitä kulttuurisia, kielellisiä ja yhteiskunnallisia muutoksia, joita maahan muuttanut kohtaa. Samalla Roolipaletti auttaa työntekijää hahmottamaan paremmin oman roolinsa merkityksen siinä kaksisuuntaisuudessa, jota uusien tulijoiden kotoutuminen edellyttää.

Maahan muuttaneen perheen ja yksilön näkökulmasta moni asia uudessa maassa on erilainen kuin kotimaassa. Myös odotukset ihmisten käyttäytymisestä poikkeavat totutusta. Muuttajan kotoutumisen tukemiseksi ja ympäristön realististen odotusten hahmottamiseksi Kotoutujan Roolipaletti tarjoaa työvälineen keskusteluille, jotka syventävät molemminpuolista ymmärrystä kotoutumisprosessin vaikutuksesta yksilön ja perheen elämään.

Kotoutujan Roolipaletti perustuu seuraaviin tosiasioihin:

KOTOUTUJAN KÄYTTÄYTYMISEEN VAIKUTTAVAT AIEMMIN OMAKSUTUT ROOLIT

Jokainen kotoutuja on erilainen: hän tulee tietystä ympäristöstä, tietynlaisesta perheestä ja hän on kokenut erilaisia vaiheita elämässään. Kaikki aiemmin koettu on muokannut kotoutujan käsitystä siitä, miten hänen odotetaan toimivan ja käyttäytyvän eri tilanteissa. On tärkeää keskustella yhdessä kotoutujan kanssa siitä, millaisia odotuksia uudella ympäristöllä on ja toisaalta myös siitä, millaisia odotuksia kotoutujalla on.

ROOLIEN MERKITYS UUDESSA MAASSA

Kotoutujan Roolipaletin avulla on mahdollista nostaa esiin kotoutujan kokemuksia ja ajatuksia roolikäyttäytymisestä konkreettisella tasolla. Toimintaa ja käyttäytymistä ohjaavien motivaatoroolien käsittely auttaa ymmärtämään, mitä muuttaja tavoittelee ja mitä toivoo. Roolien näkyväksi tekeminen ja nimeäminen auttavat maahanmuuttajaa ja työntekijää konkreettisesti näkemään käyttäytymisroolien eroja ja pohtimaan muutostarpeita.

KOTOUTUMISTA TUKEE KOKO PERHEEN MUUTOSPROSESSIN YMMÄRTÄMINEN

Perheenjäsenten kotoutuminen voi olla eritahtista ja muutosprosessit yksilöllisiä. Kaikkien perheenjäsenten roolimutokset eivät välttämättä ole samankaltaisia tai samansuuntaisia. On tärkeää, että perheenjäsenet ja ammattilaiset osaavat tukea roolimutosprosesseja perheen yhtenäisyyttä tukevalla tavalla. Kotoutujan Roolipaletti on väline roolimutosten näkyväksi tekemiseen ja puheeksi ottamiseen myös sukupolvien ja sukupuolten välillä.

KOTOUTUJAN ROOLIPALETTI TYÖKALUNA

Jokainen henkilö toimii omalta osaltaan mallina sille, miten ihmiset uudessa maassa toimivat ja millaisena mielikuva heille yhteiskunnasta muodostuu. Maahanmuuttaja kohtaa palveluverkostossa lukuisia ammattilaisia. Roolikäyttäytymisen pohdinta auttaa työntekijää ymmärtämään jokaisen kohtaamisen merkityksellisyyden kotoutumista tukevana tai sitä vaikeuttavana tapahtumana. Työssään maahanmuuttajia kohtaavan työntekijän positiivinen vaikutus toteutuu parhaiten silloin, kun hän osaa kiinnittää huomioita myös omaan roolikäyttäytymiseensä.